РЕШЕНИЕ НА СЪДА (голям състав)

1 юли 2008 година*

По дело C-49/07,

с предмет преюдициално запитване, отправено на основание член 234 ЕО от Dioikitiko Efeteio Athinon (Гърция) с акт от 21 ноември 2006 г., постъпил в Съда на 5 февруари 2007 г., в рамките на производство по дело

Motosykletistiki Omospondia Ellados NPID (MOTOE)

срещу

Elliniko Dimosio,

СЪДЪТ (голям състав),

състоящ се от: г-н V. Skouris, председател, г-н C. W. A. Timmermans, г-н A. Rosas, г-н K. Lenaerts и г-н A. Tizzano, председатели на състави, г-н J. N. Cunha Rodrigues, г-н A. Borg Barthet, г-н M. Ilešič, г-н J. Malenovský, г-н J. Klučka (докладчик), г-н T. von Danwitz, г-н Ал. Арабаджиев и г-жа C. Toader, съдии,

генерален адвокат: г-жа J. Kokott,
секретар: г-жа L. Hewlett, главен администратор,

* Език на производството: гръцки.

предвид изложеното в писмената фаза на производството и в съдебното заседание от 23 януари 2008 г.,

като има предвид становищата, представени:

— за Motosykletistiki Omospondia Ellados NPID (МОТОЕ), от адв. A. Pliakos, dikigoros,

— за гръцкото правителство от г-н S. Spyropoulos, г-н K. Boskovits, г-жа S. Trekli и г-жа Z. Chatzipavlou, в качеството на представители,

— за Комисията на Европейските общности от г-н T. Christoforou и г-н F. Amato, в качеството на представители,

след като изслуша заключението на генералния адвокат, представено в съдебното заседание от 6 март 2008 г.,

постанови настоящото

Решение

1 Преюдициалното запитване се отнася до тълкуването на членове 82 ЕО и 86 ЕО.

2 Запитването е отправено в рамките на спор между Motosykletistiki Omospondia Ellados NPID (MOTOE) (Гръцка федерация по мотоциклетизъм, наричана по-нататък „MOTOE“) и Elliniko Dimosio (гръцката държава) по повод на парично обезщетение за неимуществената вреда, която MOTOE твърди, че е претърпяла поради мълчаливия отказ на Elliniko Dimosio да и предостави разрешение за организиране на мотоциклетни състезания.

Правна уредба

3 По силата на член 49 от гръцкия Закон за движението по пътищата в неговата редакция, произтичаща от Закон № 2696/1999 (FEK A’ 57):

„1. Състезания […] с мотоциклети и мотопеди по публични или частни пътища и пространства могат да се провеждат само след разрешение.

2. Разрешението по предходния параграф се издава:

[…]

в) за всички състезания […] с мотоциклети и мотопеди — от министъра на обществения ред или от оправомощените от него органи след положително становище на юридическото лице, което е официален представител в Гърция […] на Международната федерация по мотоциклетизъм [(наричана по-нататък „ФИМ“)]“.

Спорът по главното производство и преюдициалните въпроси

4 МОТОЕ е гражданско сдружение с нестопанска цел с предмет на дейност организиране на мотоциклетни състезания в Гърция. Сред членовете му са различни регионални клубове по мотоциклетизъм.

5 На 13 февруари 2000 г. това сдружение подава пред компетентния министър заявление за разрешение за организиране на състезанията за Общогръцката купа на МОТОЕ съгласно приложена към заявлението програма.

6 Съгласно член 49, параграф 2 от гръцкия Закон за движението по пътищата тази програма е изпратена на Elliniki Leschi Aftokinitou kai Perigiseon (Гръцки клуб по автомобилизъм и туризъм, наричан по-нататък „ELPA“), юридическо лице, сдружение с нестопанска цел, което е представител на ФИМ в Гърция, за да даде становище по предоставянето на искането разрешение.

7 С писмо от 16 март 2000 г. ELPA иска от МОТОЕ, от една страна, да му изпрати конкретния правилник за всяко от планираните състезания два месеца преди датата на състезанието, за да провери списъка на участниците, маршрута или пистата, на която ще се проведе състезанието, взетите мерки за безопасност, и по-общо за да се увери, че състезанието ще се провежда при условия на пълна безопасност. От друга страна, ELPA иска от клубовете, организиращи състезанията, да представят копие от устава си на Ethniki Epitropi Agonon Motosykletas (Национален комитет по мотоциклетни състезания, наричан по-нататък „ΕΤΗΕΑΜ“), който е учреден от ELPA и отговаря за организацията и контрола на мотоциклетните състезания.

8 Със заявление № 28/5.5.2000, отправено до компетентния министър, МОТОЕ посочва, че поддържа заявлението си за разрешение за организирането на шест състезания от шест клуба на различни дати в периода от 9 юли до 26 ноември 2000 г. В приложение към заявлението тя прилага конкретните правилници за провеждането на тези състезания, както и копия от уставите на клубовете. Заявлението е изпратено и до ELPA, за да може той да даде становище по провеждането на посочените състезания.

9 ELPA и ΕΤΗΕΑΜ изпращат до МОТОЕ документ, с който и напомнят някои правила за организирането на мотоциклетни състезания в Гърция. В този документ по-специално се уточнява, че ΕΤΗΕΑΜ обявява шампионатите, купите и наградите в рамките на мотоциклетните състезания съгласно правата, които са му предоставени от ELPA, който по закон е единственият представител на ФИМ в Гърция. Според този документ ако даден организатор или клуб, които отговарят на изискванията за организиране и провеждане на състезания, поиска да обяви купа или специална награда, трябва да представи въпросното обявление на ΕΤΗΕΑΜ. След като прецени условията му, ΕΤΗΕΑΜ взема решение, с което определя също така условията за провеждане на състезанието съгласно националните и международните правилници. За да се приеме положително становище за организирането на състезание, включително за купа или награда, всеки организатор, който отговаря за някоя от тези прояви, трябва да изпълни условията, предвидени в Националния правилник за мотоциклетните спортове и в циркулярните писма на ΕΤΗΕΑΜ. ELPA и ΕΤΗΕΑΜ също така напомнят на МОТОЕ, че ако в течение на годината даден организатор поиска да се обявят допълнителни състезания, датите на същите не трябва да се отразяват на вече планираните състезания в интерес както на състезателите, така и на организаторите. Поради това програмите на състезанията, които следва да се организират през 2001 г., трябва да бъдат представени на ELPA и ΕΤΗΕΑΜ най-късно на 15 септември 2000 г.

10 В отговор на искането на МОТОЕ за информация относно движението на нейните заявления за разрешение, през август 2000 г. компетентният министър и съобщава, че не е получил документ от ELPA, съдържащ положително становище съгласно член 49 от гръцкия Закон за движението по пътищата.

11 Тъй като смята този мълчалив отказ за незаконосъобразен, МОТОЕ предявява иск пред Dioikitiko Protodikeio Athinon (Първоинстанционен административен съд, Атина) за парично обезщетение в размер на 5 000 000 GRD [гръцки драхми] за неимуществената вреда, която твърди, че е претърпяло поради невъзможността си да организира въпросните състезания.

12 МОТОЕ изтъква, че член 49 от гръцкия Закон за движението по пътищата противоречи на конституционния принцип за безпристрастност на административните органи, от една страна, а от друга — на член 82 ЕО и член 86, параграф 1 ЕО, тъй като спорната национална разпоредба позволява на ELPA, който сам организира мотоциклетни състезания, да установи монопол в тази област и да злоупотребява с него.

13 ELPA встъпва в делото пред Dioikitiko Protodikeio Athinon в подкрепа на исканията на Elliniko Dimosio. Към становището си при встъпване той прилага по-специално своя устав на учредено през 1924 г. сдружение и издавания от ETHEAM годишен сборник за мотоциклетните състезания за 2000 г. Сборникът включва циркулярните писма на ETHEAM за посочената 2000 г., отнасящи се по-специално до документите, които организаторите трябва да представят, за да получат разрешение, до правилниците на състезанията, които трябва да бъдат предоставени, до определянето на таксите за получаване на права и други въпроси от финансово естество. Същият сборник съдържа и Ethnikos Athlitikos Kanonismos Motosikletas (Национален правилник за мотоциклетните спортове, наричан по-нататък „ΕΑΚΜ“).

14 По отношение на ЕАКМ е необходимо да се посочи следното:

— член 10.7 от него предвижда, че всяка спортна среща, която включва състезания в рамките на шампионата, за купите или за наградите на ELPA и ETHEAM, може да бъде съпътствана от търговска реклама на спонсор, посочен в наименованието или допълнителното наименование на състезанията, но само след положително становище на ELPA и ETHEAM,

— член 60.6 от ЕАКМ предвижда, че по време на спортни срещи е позволено да се поставят реклами върху екипите на състезателите и върху техните каски, при условие че това все пак не уврежда техническите характеристики на последните, както и върху мотоциклетите. При състезанията на писта и по мотокрос в рамките на шампионатите, за купите или за наградите на ELPA и на ETHEAM организаторите не могат без разрешение от участника да налагат рекламирането на какъвто и да било продукт върху пилот, друг състезател или мотоциклет. Все пак когато се прилага сключен от ELPA и ETHEAM договор за спонсорство, условията на този договор са задължителни за пилотите, другите състезатели и мотоциклетите,

— по смисъла на член 110.1 от ЕАКМ „организаторът на [мотоциклетно състезание] трябва пряко или чрез надзорния орган [а именно ELPA и ETHEAM] да вземе мерки спортната среща да бъде застрахована, като застраховките трябва да покриват неговата отговорност, отговорността на конструкторите, пилотите, другите състезатели […] за произшествия или вреди, причинени на трети лица в хода на срещата и на тренировките“.

15 Dioikitiko Protodikeio Athinon отхвърля иска на МОТОЕ по съображението, че член 49 от гръцкия Закон за движението по пътищата дава възможност да се осигури спазването на международните правила за безопасно организиране на мотоциклетни състезания, от една страна, а от друга — че МОТОЕ не твърди нито че посочената разпоредба е създала господстващо положение на общия пазар, нито че същата разпоредба може да окаже въздействие върху търговията между държавите-членки, нито че ELPA е злоупотребил с такова положение.

16 МОТОЕ обжалва това решение пред Dioikitiko Efeteio Athinon (Апелативен административен съд, Атина), който в началото посочва, че дейностите на ELPA не се ограничават строго до областта на спорта, а именно до правомощието, възложено му с член 49 от гръцкия Закон за движението по пътищата, тъй като той упражнява и дейности, квалифицирани от препращащата юрисдикция като „икономически“, които се състоят във възлагане на договори за спонсорство, реклама и застраховка. Затова Dioikitiko Efeteio Athinon иска да установи дали ELPA може да бъде определен като предприятие по смисъла на общностното право в областта на конкуренцията, и по-конкретно на членове 82 ЕО и 86 ЕО, поради което да е обвързан от забраната за злоупотреба с господстващо положение. Препращащата юрисдикция тълкува член 49 от гръцкия Закон за движението по пътищата в смисъл, че ELPA е единственото юридическо лице, оправомощено да дава становище по заявленията за организиране на мотоциклетни състезания. Тя подчертава факта, че успоредно с организирането на състезания и определянето на награди това сдружение се занимава и с посочените по-горе икономически дейности.

17 По-нататък Dioikitiko Efeteio Athinon отбелязва, че заявителите, на които е отказано организирането на мотоциклетно състезание, тъй като не са получили положително становище от ELPA, не разполагат с ефективен вътрешноправен способ за обжалване на такова решение. Всъщност от една страна, не било предвидено изискване за мотивиране на отказите на ELPA за положително становище, а от друга страна, когато отказът на компетентния министър да издаде разрешение бъде обжалван по съдебен ред поради липса на мотиви и жалбата бъде уважена, гръцкото право не предвиждало възможност да се предостави разрешение на заявителя. Освен това ELPA не подлежал на контрол или проверка от каквото и да е естество по отношение на това как упражнява правомощието си по член 49 от гръцкия Закон за движението по пътищата. Тези обстоятелства поставяли пред свършен факт всяко лице от друга държава-членка на Европейския съюз, което иска да организира мотоциклетни състезания в Гърция.

18 При тези условия Dioikitiko Efeteio Athinon решава да спре производството и да постави на Съда следните преюдициални въпроси:

„1) Трябва ли членове 82 ЕО и 86 ЕО да се тълкуват в смисъл, че включват в приложното си поле и дейностите, извършвани от юридическо лице, което има качеството на национален представител на [ФИМ] и което осъществява икономически дейности като описаните по-горе чрез сключване на

договори за спонсорство, реклама и застраховка във връзка с организираните от него прояви в областта на моторните спортове?

2) При утвърдителен отговор, [съвместим ли е член 49 от гръцкия Закон за движението по пътищата] с посочените разпоредби на Договора за ЕО, доколкото този закон предоставя на упоменатото юридическо лице правомощието да дава становище по организирането на състезания с моторни превозни средства, въз основа на което компетентният национален орган (в случая министърът на обществения ред) може да издаде разрешение за организиране на състезанието, без за това правомощие да са предвидени ограничения, задължения и контрол?“

По преюдициалните въпроси

19 Със своите въпроси, които следва да бъдат разгледани заедно, препращащата юрисдикция иска по същество да се установи дали юридическо лице — сдружение с нестопанска цел като ELPA, попада в приложното поле на членове 82 ЕО и 86 ЕО, когато дейностите му се състоят не само в участие при вземането на административните решения, с които се разрешава организирането на мотоциклетни състезания, но и в организирането от самото него на такива състезания и сключването в тази връзка на договори за спонсорство, реклама и застраховка, от една страна, а от друга — дали тези разпоредби на Договора допускат правило като посоченото в член 49 от гръцкия Закон за движението по пътищата, доколкото с него на такова сдружение се предоставя правомощието да дава становище по подадените заявления за разрешение за организиране на тези състезания, без за това правомощие да са предвидени ограничения, задължения или контрол.

20 В това отношение на първо място следва да се напомни, че общностното право на конкуренцията се отнася до дейността на предприятията (Решение от 16 ноември 1977 г. по дело GB-Inno-BM, 13/77, Recueil, стр. 2115, точка 31 и Решение от 11 декември 2007 г. по дело ETI и др., C-280/06, Сборник, стр. I-10893, точка 38 и цитираната съдебна практика). По-конкретно член 82 ЕО се прилага за предприятията, които имат господстващо положение.

21 Макар че Договорът не съдържа определение на понятието за предприятие, Съдът многократно е постановявал, че така трябва да бъде квалифицирано всяко образувание, което извършва икономическа дейност, независимо от неговата правна форма и начин на финансиране (по-конкретно Решение от 23 април 1991 г. по дело Höfner и Elser, C-41/90, Recueil, стр. I-1979, точка 21 и Решение от 16 март 2004 г. по дело AOK Bundesverband и др., C-264/01, C-306/01, C-354/01 и C-355/01, Recueil, стр. I-2493, точка 46).

22 В това отношение следва да се напомни, че икономическа дейност е всяка дейност, която включва предлагане на стоки или услуги на определен пазар (вж. по-специално Решение от 18 юни 1998 г. по дело Комисия/Италия, C-35/96, Recueil, стр. I-3851, точка 36 и Решение от 12 септември 2000 г. по дело Pavlov и др., C-180/98—C-184/98, Recueil, стр. I-6451, точка 75). Доколкото това условие е изпълнено, обстоятелството, че дадена дейност е свързана със спорта, не представлява пречка за прилагането на разпоредбите на Договора (Решение от 12 декември 1974 г. по дело Walrave и Koch, 36/74, Recueil, стр. 1405, точка 4 и Решение от 15 декември 1995 г. по дело Bosman, C-415/93, Recueil, стр. I-4921, точка 73), включително на разпоредбите относно правото на конкуренцията (вж. в този смисъл Решение от 18 юни 2006 г. по дело Meca-Medina и Majcen/Комисия, C-519/04 P, Recueil, стр. I-6991, точки 22 и 28).

23 Както се посочва в акта за препращане и както бе потвърдено в хода на съдебното заседание, в сътрудничество с ETHEAM ELPA организира мотоциклетни състезания в Гърция и във връзка с тази дейност сключва договори за спонсорство, реклама и застраховка, предназначени за използването на състезанията с търговска цел. Тези дейности са източник на приходи за ELPA.

24 Според практиката на Съда дейностите, произтичащи от упражняването на властнически правомощия, нямат икономически характер, който да обосновава прилагането на правилата на Договора в областта на конкуренцията (вж. в този смисъл Решение от 19 януари 1994 г. по дело SAT Fluggesellschaft, C-364/92, Recueil, стр. I-43, точки 30 и 31).

25 Що се отнася до евентуалното отражение на упражняването на властнически правомощия върху квалифицирането на юридическо лице като ELPA като предприятие по смисъла на общностното право в областта на конкуренцията, следва да се отбележи, както прави генералният адвокат в точка 49 от своето заключение, че обстоятелството, че дадено образувание разполага с властнически правомощия при упражняване на част от своите дейности, само по себе си не е пречка то да бъде квалифицирано като предприятие по смисъла на общностното право в областта на конкуренцията във връзка с останалите си икономически дейности (Решение от 24 октомври 2002 г. по дело Aéroports de Paris/Комисия, C-82/01 P, Recueil, стр. I-9297, точка 74). Всъщност квалифицирането на дадена дейност като упражняване на властнически правомощия или като икономическа дейност трябва да се прави отделно за всяка дейност, упражнявана от дадено образувание.

26 В случая участието на юридическо лице като ELPA в процеса на вземане на решения от органите на власт трябва да се разграничава от икономическите дейности, упражнявани от същото юридическо лице, каквито са организирането и използването с търговска цел на мотоциклетни състезания. Следователно правомощието на такова юридическо лице да дава становище по подадените заявления за разрешение за организиране на състезания не е пречка то да се счита за предприятие по смисъла на общностното право в областта на конкуренцията по отношение на посочените по-горе негови икономически дейности.

27 Що се отнася до евентуалното отражение върху тази квалификация на факта, че ELPA има нестопанска цел, следва да се напомни, че съгласно постановеното от Съда в Решение от 10 януари 2006 г. по дело Cassa di Risparmio di Firenze и др. (C-222/04, Recueil, стр. I-289, точки 122 и 123) обстоятелството, че предлагането на стоки и услуги се осъществява без стопанска цел, не е пречка за това образуването, което извършва тези сделки на пазара, да трябва да се счита за предприятие, след като неговите оферти се конкурират с офертите на други оператори, имащи стопанска цел.

28 Такъв е случаят с икономическите дейности, упражнявани от юридическо лице като ELPA. Във връзка с това фактът, че MOTOE — жалбоподателят в главното производство, също е сдружение с нестопанска цел, няма никакво значение за квалифицирането на юридическо лице като ELPA като предприятие. От една страна, не е изключено освен сдруженията с нестопанска цел, чиято дейност се състои в организиране и използване с търговска цел на мотоциклетни състезания, в Гърция да съществуват и сдружения, които упражняват тази дейност

със стопанска цел и които по този начин са конкуренти на ELPA. От друга страна, сдруженията с нестопанска цел, които предлагат стоки и услуги на даден пазар, може да се намират в конкурентно положение помежду си. Всъщност успехът или икономическото оцеляване на такива сдружения в дългосрочен план зависи от способността им да налагат своите престации на съответния пазар в ущърб на престациите на останалите оператори.

29 Следователно юридическо лице като ELPA трябва да се счита за предприятие по смисъла на общностното право в областта на конкуренцията. Все пак, за да попада в приложното поле на член 82 ЕО, е необходимо то да има и господстващо положение в рамките на общия пазар или в съществена част от него.

30 В това отношение следва да се напомни, че в рамките на производство по член 234 ЕО, основано на ясно разделение на правомощията между националните юрисдикции и Съда, националната юрисдикция е компетентна да извърши всяка преценка на обстоятелствата по делото (Решение от 14 февруари 2008 г. по дело Varec, C-450/06, все още непубликувано в Сборника, точка 23). Все пак, за да е полезен със своя отговор, в дух на сътрудничество с националните юрисдикции Съдът може да и предостави всички указания, които счита за необходими.

31 Преди да може да се прецени дали дадено юридическо лице като ELPA има господстващо положение по смисъла на член 82 ЕО, е необходимо съответният пазар да се определи както от гледна точка на разглеждания продукт или услуга, така и от географска гледна точка (Решение от 14 февруари 1978 г. по дело United Brands и United Brands Continentaal/Комисия, 27/76, Recueil, стр. 207, точка 10).

32 Според постоянната съдебна практика за целите на прилагането на член 82 ЕО съответният пазар на стоката или на услугата обхваща стоките или услугите, които са заменими или в достатъчна степен взаимозаменяеми с тази стока или услуга, в зависимост не само от своите обективни характеристики, заради които са особено подходящи да задоволят постоянните нужди на потребителите, но и в зависимост от условията на конкуренция, както и от структурата на търсенето и предлагането на въпросния пазар (вж. в този смисъл Решение от

11 декември 1980 г. по дело L'Oréal, 31/80, Recueil, стр. 3775, точка 25, Решение от 9 ноември 1983 г. по дело Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Комисия, 322/81, Recueil, стр. 3461, точка 37 и Решение от 3 юли 1991 г. по дело AKZO/Комисия, C-62/86, Recueil, стр. I-3359, точка 51).

33 В това отношение трябва да се напомни, че както е видно от акта за препращане, упражняваните от ELPA дейности се състоят в организиране на мотоциклетни състезания, от една страна, а от друга — в тяхното използване с търговска цел чрез договори за спонсорство, реклама и застраховка. Тези два вида дейности не са взаимозаменяеми, а по-скоро функционално се допълват.

34 Определянето на съответния географски пазар, както и определянето на пазара на стоките или услугите, предполага преценка от икономическо естество. Географският пазар следователно може да бъде определен като територията, на която всички икономически оператори се намират в сходни условия на конкуренция, що се отнася по-специално до съответните стоки или услуги. От тази гледна точка не е необходимо обективните условия на конкуренция между операторите да бъдат напълно еднородни. Достатъчно е те да бъдат сходни или достатъчно еднородни (вж. в този смисъл Решение по дело United Brands и United Brands Continentaal/Комисия, посочено по-горе, точки 44 и 53). Освен това този пазар може да бъде ограничен само до една държава-членка (вж. в този смисъл Решение по дело Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Комисия, посочено по-горе, точка 28).

35 Както се посочва в акта за препращане и както бе потвърдено в хода на съдебното заседание, упражняваните от ELPA дейности се ограничават до територията на гръцката държава. Територията на дадена държава-членка обаче може да бъде съществена част от общия пазар (вж. в този смисъл Решение от 18 юни 1991 г. по дело ERT, C-260/89, Recueil, стр. I-2925, точка 31). Все пак задължение на препращащата юрисдикция е да провери дали е изпълнен критерият относно сходните или достатъчно еднородни условия на конкуренция.

36 Препращащата юрисдикция ще трябва да прецени дали ELPA има господстващо положение именно на така определения пазар.

37 В това отношение е необходимо да се напомни, че съгласно съдебната практика понятието за господстващо положение по член 82 ЕО се отнася до състояние на икономическа мощ на дадено предприятие, което му позволява да препятства поддържането на ефективна конкуренция на съответния пазар, като му дава възможност в значителна степен да действа независимо спрямо своите конкуренти, своите клиенти и накрая — спрямо потребителите (Решение по дело United Brands и United Brands Continentaal/Комисия, посочено по-горе, точка 65, Решение от 13 февруари 1979 г. по дело Hoffmann-La Roche/Комисия, 85/76, Recueil, стр. 461, точка 38 и Решение по дело Nederlandsche Banden-Industrie-Michelin/Комисия, посочено по-горе, точка 30).

38 Следва да се добави, че дадено предприятие може да бъде поставено в такова положение, когато му бъдат предоставени специални или изключителни права, които му позволяват да определя дали и евентуално при какви условия други предприятия могат да получат достъп до съответния пазар и да упражняват на него своите дейности.

39 Следва също да се напомни, че член 82 ЕО може да бъде нарушен от правило като въведеното с член 49 от гръцкия Закон за движението по пътищата само ако това засяга търговията между държавите-членки. Както напомня генералният адвокат в точки 63 и 64 от своето заключение, търговията между държавите-членки може да се счита за засегната само ако въз основа на всички обективни фактически и правни обстоятелства е възможно с достатъчна степен на вероятност да се предвиди, че въпросното поведение може да упражни пряко или непряко, действително или потенциално въздействие върху модела на търговията между държавите-членки, и то по начин, който поражда опасения, че се възпрепятства осъществяването на единния пазар между държавите-членки (Решение от 25 октомври 2001 г. по дело Ambulanz Glöckner, C-475/99, стр. I-8089, точка 48). Чисто хипотетичните или теоретични последици, които би могло да има поведението на предприятието в господстващо положение, не отговарят на този критерий. Нещо повече, въздействието върху търговския обмен в Общността не трябва да бъде незначително (Решение от 21 януари 1999 г. по дело Bagnasco и др., C-215/96 и C-216/96, Recueil, стр. I-135, точка 60 и Решение по дело Ambulanz Glöckner, посочено по-горе, точка 48).

40 Засягането на търговския обмен в Общността като цяло произтича от кумулативното наличие на няколко фактора, които взети поотделно може и да не са определящи (Решение от 15 декември 1994 г. по дело DLG, C-250/92, Recueil, стр. I-5641, точка 54).

41 Впрочем преценката на значителността на засягането на търговията между държавите-членки трябва да отчита поведението на въпросното предприятие в господстващо положение, доколкото член 82 ЕО не допуска поведение, което може да засегне свободния търговски обмен по начин, който би могъл да навреди на осъществяването на целите за единния пазар между държавите-членки, по-конкретно чрез ограничаване на достъпа до националните пазари или чрез изменяне на структурата на конкуренцията на единния пазар (Решение от 31 май 1979 г. по дело Hugin Kassaregister и Hugin Cash Registers/Комисия, 22/78, Recueil, стр. 1869, точка 17).

42 Фактът, че поведението на дадено предприятие с господстващо положение има за цел само търговия с продукти в една единствена държава-членка, не е достатъчен, за да се изключи възможността от засягане на търговията между държавите-членки (вж. в този смисъл Решение от 5 декември 2006 г. по дело Cipolla и др., C-94/04 и C-202/04, Recueil, стр. I-11421, точка 45). Всъщност последица от такова поведение може да е засилването на националните ограничения на достъпа до пазара, като се възпрепятства икономическото взаимно обвързване, което Договорът има за цел да реализира (вж. по аналогия Решение от 13 юли 2006 г. по дело Manfredi и др., C-295/04—C-298/04, Recueil, стр. I-6619, точки 45 и 46).

43 На второ място, що се отнася до приложното поле на член 86 ЕО, параграф 1 от този член предвижда, че в случаите на предприятия, на които държавите-членки са предоставили специални или изключителни права, държавите-членки нямат право нито да приемат, нито да запазят съществуването на какъвто и да е акт, който противоречи на разпоредбите на Договора в областта на конкуренцията. В тази връзка трябва да се напомни, че юридическо лице като ELPA, на което е предоставено правомощието да дава становище по подадените заявления за разрешение за организиране на мотоциклетни състезания, следва да се счита за предприятие, на което съответната държава-членка е възложила специални права по смисъла на член 86, параграф 1 ЕО.

44 Член 86, параграф 2 ЕО позволява на държавите-членки да предоставят изключителни права, които могат да възпрепятстват прилагането на правилата на Договора в областта на конкуренцията, на предприятията, които са натоварени с функцията да оказват услуги от общ икономически интерес, доколкото ограниченията на конкуренцията или премахването на всяка конкуренция от страна на други икономически оператори е необходимо, за да се гарантира изпълнението на специфичните задачи, които са възложени на предприятията, титуляри на изключителни права (Решение от 19 май 1993 г. по дело Corbeau, C-320/91, Recueil, стр. I-2533, точка 14).

45 По отношение на организирането и използването с търговска цел на мотоциклетни състезания от юридическо лице като ELPA гръцкото правителство не твърди, че с властнически акт ELPA е натоварен с функцията да упражнява тези дейности. Следователно не е необходимо повече да се разглежда въпросът дали посочените дейности могат да представляват услуга от общ икономически интерес (вж. в този смисъл Решение от 21 март 1974 г. по дело BRT и Société belge des auteurs, compositeurs et éditeurs, 127/73, Recueil, стр. 313, точка 20 и Решение от 11 април 1989 г. по дело Saeed Flugreisen и Silver Line Reisebüro, 66/86, Recueil, стр. 803, точка 55).

46 Що се отнася до правомощието да се дава становище по подадените заявления за разрешение за организиране на мотоциклетни състезания, то несъмнено произтича от властнически акт, а именно от член 49 от гръцкия Закон за движението по пътищата, но не може да бъде квалифицирано като икономическа дейност, както посочва генералният адвокат в точка 110 от своето заключение.

47 Следователно юридическо лице като ELPA не може да се счита за предприятие, натоварено с функцията да оказва услуги от общ икономически интерес по смисъла на член 86, параграф 2 ЕО.

48 На трето място, що се отнася до въпроса дали член 82 ЕО и член 86, параграф 1 ЕО допускат национална правна уредба като член 49 от гръцкия Закон за движението по пътищата, с която на юридическо лице като ELPA, което може да възлага на себе си организирането на мотоциклетни състезания и тяхното използване с търговска цел, се предоставя правомощието да дава становище по подадените заявления за разрешение за организиране на тези състезания, без за това правомощие да са предвидени ограничения, задължения и контрол, следва да се напомни, че фактът на създаване или засилване на господстващо положение чрез предоставяне на специални или изключителни права по смисъла на член 86, параграф 1 ЕО сам по себе си не е несъвместим с член 82 ЕО.

49 За сметка на това, държавата-членка нарушава забраните, уредени в посочените две разпоредби, когато разглежданото предприятие е принудено при самото упражняване на предоставените му специални или изключителни права да злоупотребява с господстващото си положение или когато тези права могат да създадат положение, при което същото предприятие да бъде принудено да извършва

подобна злоупотреба (Решение по дело Höfner и Elser, посочено по-горе, точка 29, Решение по дело ERT, посочено по-горе, точка 37, Решение от 10 декември 1991 г. по дело Merci convenzionali porto di Genova, C-179/90, Recueil, стр. I-5889, точки 16 и 17, както и Решение от 5 октомври 1994 г. по дело Centre d'insémination de la Crespelle, C-323/93, Recueil, стр. I-5077, точка 18). В този смисъл не е необходимо действително да е налице злоупотреба (вж. в този смисъл Решение от 11 декември 1997 г. по дело Job Centre, C-55/96, стр. I-7119, точка 36).

50 При всички положения е налице нарушение на член 82 ЕО и на член 86, параграф 1 ЕО, когато дадена мярка, за която отговорност носи държава-членка, и по-специално мярка, с която тя предоставя специални или изключителни права по смисъла на последната разпоредба, създава опасност от злоупотреба с господстващо положение (вж. в този смисъл Решение по дело ERT, посочено по-горе, точка 37, Решение по дело Merci convenzionali porto di Genova, посочено по-горе, точка 17 и Решение от 31 януари 2008 г. по дело Centro Europa 7, C-380/05, Сборник, стр. I-349, точка 60).

51 Всъщност система на ненарушена конкуренция като предвидената в Договора може да бъде гарантирана само ако се осигури равенство на възможностите на различните икономически оператори. Да се възложи на юридическо лице като ELPA, което самò организира и използва с търговска цел мотоциклетни състезания, да дава становище на компетентните административни органи по подадените заявления за разрешение за организиране на такива състезания, de facto е равносилно на това да му се предостави правомощието да определя лицата, на които е разрешено да организират посочените състезания, както и да указва условията, при които се организират последните, като по този начин на това образувание се дава явно предимство спрямо неговите конкуренти (вж. по аналогия Решение от 19 март 1991 г. по дело Франция/Комисия, C-202/88, Recueil, стр. I-1223, точка 51 и Решение от 13 декември 1991 г. по дело GB-Inno-BM, C-18/88, Recueil, стр. I-5941, точка 25). Следователно такова право може да принуди предприятието, което разполага с него, да възпрепятства достъпа на останалите оператори до съответния пазар. Това положение на неравни условия на конкуренция по-нататък се подчертава и от факта, потвърден в хода на съдебното заседание, че когато ELPA организира или участва в организирането на мотоциклетни състезания, от него не се изисква да получи положително становище, за му предоставят компетентните административни органи изискваното разрешение.

52 Впрочем такава правна уредба, която дава на юридическо лице като ELPA правомощието да дава становище по подадените заявления за разрешение за организиране на мотоциклетни състезания, без за това правомощие да са

предвидени ограничения, задължения или контрол, може да принуди юридическото лице, натоварено с даването на становище, да наруши конкуренцията, като третира по-благоприятно организираните от него състезания или тези, в чието организиране участва.

53 Предвид изложените дотук съображения, на поставените въпроси следва да се отговори, че юридическо лице, чиито дейности се състоят не само в участие при вземането на административните решения, с които се разрешава организирането на мотоциклетни състезания, но и в организирането от самото него на такива състезания и сключването в тази връзка на договори за спонсорство, реклама и застраховка, попада в приложното поле на членове 82 ЕО и 86 ЕО. Тези членове не допускат национална правна уредба, която предоставя на юридическо лице, което организира мотоциклетни състезания и сключва в тази връзка договори за спонсорство, реклама и застраховка, правомощието да дава становище по подадените заявления за разрешение за организиране на такива състезания, без за това правомощие да са предвидени ограничения, задължения и контрол.

По съдебните разноски

54 С оглед на обстоятелството, че за страните по главното производство настоящото дело представлява отклонение от обичайния ход на производството пред препращащата юрисдикция, последната следва да се произнесе по съдебните разноски. Разходите, направени за представяне на становища пред Съда, различни от тези на посочените страни, не подлежат на възстановяване.

По изложените съображения Съдът (голям състав) реши:

Юридическо лице, чиито дейности се състоят не само в участие при вземането на административните решения, с които се разрешава организирането на мотоциклетни състезания, но и в организирането от самото него

на такива състезания и сключването в тази връзка на договори за спонсорство, реклама и застраховка, попада в приложното поле на членове 82 ЕО и 86 ЕО. Тези членове не допускат национална правна уредба, която предоставя на юридическо лице, което организира мотоциклетни състезания и сключва в тази връзка договори за спонсорство, реклама и застраховка, правомощието да дава становище по подадените заявления за разрешение за организиране на такива състезания, без за това правомощие да са предвидени ограничения, задължения и контрол.

Подписи